

Вероніка Ярмак

Віда Огненович
«Отруйне молочко кульбаби»
(Пропозиція для перекладу)

Українську літературну громадськість варто ознайомити зі ще однією харизматичною особистістю, яка виявила себе в багатьох галузях творчої діяльності: з театральним режисером, політичним діячем, віце-президентом Демократичної партії Сербії, дипломатом, послом Сербії в Норвегії, головою сербського Пен-клубу, лауреатом літературних нагород імені Іво Андрича, Бранка Чопича, Лази Костича, Стевана Митрова Любиші, сербською письменницею і перекладачем з англійської та німецької мов Відою Огненович.

Непересічна творчість цієї письменниці дає справжнє високохудожнє розмаїття матеріалу для його аналізу в оригіналі й у перекладі українською: найбільш характерним в цьому плані, на нашу думку, є саме збірник оповідань «Отруйне молочко кульбаби». Адже серед величезного масиву прекрасної сучасної сербської прози навряд чи знайдеться багато творів, однаково довершених з погляду внутрішньої гармонії їхнього жанру, своєрідності презентації сюжетів, а також літературної форми. Згадані твори Віди Огненович — надзвичайно своєрідні за своїм жанром, який можна було б визначити, скажімо, як психологічний загадковий детектив-трилер, і вони навряд чи мають аналоги в сучасному українському літературному процесі. Письменницю з повним правом можна назвати сучасною сербською Агатою Крісті, причому навіть не в тому вузькому сенсі, що вона створює класичні детективи, а в мистецтві побудови сюжету, його своєрідної «розкрутки», в тому, як майстерно авторка веде читача до розв'язання або частіше до неоднозначного розв'язання сюжетної колізії, залишаючи йому величезний люфт для фантазії. Оповідання Віди Огненович характеризує рідкісне ідеальне співвідношення «екшну» та почуття, вражаюче проникнення в психологію дитини і цього ж персонажу в дорослому віці.

Головним героєм однойменного оповідання зі збірки В. Огненович «Отруйне молочко кульбаби» є загадковий персонаж учитель хімії Гел: він не лише викладає в школі, а й створює різноманітні мазі, косметичні препарати та засоби для росту волосся,

які й продає у власній аптеці. Образ учителя Гела в дитячій уяві обростає різними напівказковими фантазіями: місцеві дітлахи дружньо підозрюють його в чаклунстві та спілкуванні з потойбічними силами, кожного дня вигадують про нього страшні історії, доводячи себе до нестями. Авторка ж не наводить жодного факту на підтвердження цієї дитячої гіпотези, проте й не спростовує її. А найбільше ці дитячі страхи підтверджуються тим, що вчитель Гел знався на різноманітних травах і рослинах, зокрема, кульбабах, які один із дітлахів допомагав йому збирати. Кульмінацією твору стає трагічний випадок, коли цей хлопчик утопився неподалік від шлюзу. Тоді діти остаточно вирішують для себе, що це сталося через те, що вчитель попередньо таємно отруїв учня молочком кульбаби. Ніяких юридичних доказів проти вчителя немає, навпаки, — він навіть приходить на похорон хлопчика й виглядає щиро засмученим, історія не має ніякого певного фіналу, як, до речі, й деякі інші оповідання, що входять до збірки. Останні сторінки розповідають нам про те, як один з головних героїв цього дитячого товариства, уже дорослою людиною, їде в туристичну подорож до США й в одному невеликому містечку зненацька натрапляє на аптеку якогось пана Гела. Оповідь знову-таки не має певного фіналу, але авторка до останніх хвилин тримає читача в напрузі, в полоні свого задуму, залишаючи останнього кінець-кінцем наодинці з його власною фантазією.